

47. ČESKO-SLOVENSKÁ PSYCHOFARMAKOLOGICKÁ KONFERENCE

MUDr. Martin Anders, Ph.D., MUDr. Zuzana Lattová

Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN, Praha

K událostem, které mají své pevné místo a čas v našem neklidném a do jisté míry nepředvídatelném světě, patří tradiční konference České neuropsychofarmakologické společnosti v Jeseníku. Další ročník pravděpodobně nejstarší akce svého druhu na světě proběhl od 5.–9. ledna 2005. Dle předběžných zpráv od pořadatelů byl registrován nejvyšší počet účastníků od dob, kdy se před 47 lety konalo první jesenické setkání farmakologů. Počasí bylo na rozdíl od loňského roku příznivě nakloněno a není známo, že by cestu do místa konference provázely nehody či jiné nepříjemnosti. Novým tipem pro všechny jedoucí od západu je cesta přes Polsko, kudy se lze vyhnout zasněženým kopcům, o jejichž sjízdnosti kolují legendy.

Vzhledem k tomu, že obor psychiatrie a neurovědy neoddelitelně souvisí se společenskými vědami, byla úvodní plenární přednáška sociologa Ivana Možného o populační politice přivítána s velkým ohlasem, který dozníval pozvolna v celém dalším průběhu konference. Druhou plenární přednášku následující den prezentoval zahraniční host profesor McEvoy a jejím hlavním předmětem byla specifická léčba antipsychotiky z pohledu klinických studií. Všechna sympozia byla zaměřena na problematiku otázek moderní psychiatrie a neurofyzologie. Z těch prakticky zaměřených jmenujme: Psychoterapie a farmakoterapie (gestor J. Praško), Nové cíle léčby schizofrenie (gestor E. Češková), Delirantní stavy (gestoři D. Seifertová, J. Praško), Doporučené postupy léčby v současné pedopsychiatrii (gestor I. Drtílková), Akutní agitovanost (gestoři J. Švestka, P. Doubek) a Vyšetřujete kognitivní funkce u nemocných se schizofrenií? (gestor D. Holub). Přehledy specifických témat přinesly bloky přednášek: Mortalita a morbidita u schizofrenie (gestor J. Švestka), Halucinogeny: farmakologie, neurobiologie a klinická problematika (gestor J. Horáček), Výsledky výzkumu v oblasti drogových závislostí v ČR a na Slovensku (gestor A. Šulcová), Terapie kognitivních poruch u psychiatrických a neurologických onemocnění (gestor I. Rektor), Pohlavní rozdíly a antidepressivní léčba (gestor E. Češková). Pro zájemce o hlubší poznání bylo připraveno sympozium s názvem Membrány II. Změny struktury a funkce v důsledku fyziologických a rizikových faktorů (gestoři J. Mourek, J. Pokorný). Souhrnem lze

konstatovat vysokou návštěvnost, která jistě souvisí s aktuálností témat, jejichž výběr odpovídá strukturám podobně zaměřených zahraničních konferencí.

Ani letos není možné vzhledem k prostorovým možnostem příspěvku věnovat se obsahu všech sdělení. K jednomu nejlépe hodnoceným přednáškám patřilo sdělení prof. Höschla o neuroprotektivním účinku antidepressiv, které zaznělo v rámci sponzorovaného sympozia Vliv psychofarmak na neuroplasticitu. Vychozím bodem prezentace bylo seznámení posluchačů s molekulární a buněčnou teorií deprese, kterou již před několika lety postuloval R. Duman. Nejnovější poznatky však hovoří o tom, že pro antidepressivní působení antidepressiv je nezbytná neurogeneze v hipokampu. A právě tuto hypotézu potvrdil svými metodicky dokonalými pokusy L. Santarelli se svým týmem, který rovněž dokázal, že pro neurogenezi je nutný receptor 5-HT1A.

Farmakoterapie akutní agitovanosti se stala předmětem sympozia, jehož gestory byli prof. Švestka a MUDr. Doubek. Úvodem bylo konstatováno, že agitovanost může být způsobena změnami celé řady neurotransmiterů – poklesem dopaminu, zvýšením noradrenalinu, snížením serotoninu nebo GABAergní transmise, což odpovídá výskytu agitovanosti u různých typů klinických stavů. Chování nazývané agresivní zahrnuje mimo specifické agresivní motorické a verbální složky i složku neagresivní – jak motorickou (přecházení, kývání tělem apod.), tak verbální (např. upoutávání pozornosti). Agrese u žen bývá méně zjevná než u mužů, kde je častěji zaznamenána tendence k instrumentální agresii. Při zvládnutí stavu se snažíme o rychlou trankvilizaci, tedy potlačení akutní agitovanosti, opakovanými středními dávkami psychofarmak v krátkých časových intervalech, které vedou ke zklidnění bez přílišné sedace. Obvyklá dávka v průběhu 4–6 hodin je 300–600 mg chlorpromazinu nebo jeho ekvivalentu a 2–6 mg lorazepamu nebo jeho ekvivalentu. Jako riziková se jeví kombinace olanzapinu s benzodiazepiny, která je nevhodná kvůli možnému útlumu dýchacího centra. Při možnosti přístrojového monitoringu vitálních funkcí (jednotky intenzivní péče) lze podat ke krátkodobému zklidnění midazolam nebo propofol, chceme-li dosáhnout delší doby zklidnění, je doporučován lorazepam. Z an-

tipsychotik druhé generace je vhodný perorálně risperidon a intramuskulárně olanzapin, ziprasidon a aripirazol, který však pro toto užití není registrován. Výhody oproti klasickým antipsychotikům jsou obecně známy a spočívají v nízkém výskytu akutních dystonií, neuroleptického maligního syndromu či neuroleptiky indukované dysforie.

Samostatnou kapitolou konference jsou užitečná pracovní setkání – workshopy. Tematicky bohatá nabídka přilákala řadu účastníků. Nabízeno bylo: řešení akutních a sporných situací v léčbě bipolární afektivní poruchy (gestor E. Herman), léčba psychotické a depresivní poruchy a depresivního syndromu v rámci psychotických onemocnění (gestoři P. Mohr, M. Bareš), komplexní léčba poruch příjmu (gestor H. Papežová) a v neposlední řadě i prakticky zaměřený Klub bazálních ganglií, v jehož průběhu byly demonstrovány kazuistiky.

Posterová sekce nabídla kolem 60 posterů s tématy přísně preklinickými až po terapeutické zkušenosti z psychiatrické praxe.

Z událostí, které se týkaly bezprostředně života společnosti, je nutné zmínit vyhlášení cen ČNPS a Aloise Alzheimerova následované volbami do výboru, které proběhly v rámci valné hromady ČNPS. Novým voleným předsedou ČNPS na dvouleté období se stal doc. Horáček.

Z hodnocení konference jejími účastníky vyplynulo, že nejlepším sympoziem byla mortalita a morbidita schizofrenie následovaná tématem psychoterapie a farmakoterapie, delirantními stavy a novými cíli léčby schizofrenie. K nejlépe hodnoceným přednáškám patřilo sdělení prof. Höschla a kol. na téma buněčné mechanismy neurodegenerativních změn v diskonekčním modelu schizofrenie, na druhém místě stejný autor bodoval s neuroprotektivním účinkem antidepressiv a místo třetí obsadil I. Možný se svým pohledem na evropskou reprodukční strategii.

Úroveň společenského programu byla hodnocena jako vysoká. Nacházela se ve spektru od hlučných multiinstrumentálních produkcí, které ocenili zejména mladší, až po vystoupení houslového mistra V. Hudečka, který nepochybně uspokojil všechny, kdo přišli.

Poděkujeme pořadatelům, že se jim opět podařilo přilákat pozornost zájemců o psychofarmakologii a zvládnout organizačně celé setkání.